

Beslut om bildande av Naturreservatet Lerådalen i Lerums kommun

Innehåll

Beslut	3
Syfte	3
Föreskrifter	4
Annan lagstiftning gäller som vanligt	6
Tillsyn	6
Förvaltare och förvaltningsuppgifter	6
Administrativa uppgifter	6
Beskrivning av naturreservatet	7
Naturvärden	7
Friluftsliv	9
Kulturhistoriska värden	9
Mark- och vattenanvändning	9
Planeringsunderlag	10
Översiktsplan 2008	10
Riksentressen och andra allmänna intressen	10
Naturvårdsprogram och tidigare dokumenterade naturvärden	10
Vattenöversikt	11
Kulturmiljöprogram	11
Områdesskydd	11
Miljömål	11
Detaljplaner	12
Ärendets handläggning	12
Information och kontakter med markägare och sakägare	12
Föreläggande om att inkomma med synpunkter	13
Lerums kommuns behandling av inkomna synpunkter	13
Skälen för beslutet	13
Intresseprövning	14
Upplysningar	15
Dispens från föreskrifterna m.m.	15
Hur man överklagar	15
Ersättningstalan	15
Kungörelse	15

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta

Bilaga 2. Översiktskarta

Bilaga 3. Skötselplan

Bilaga 4. Sakägarförteckning

Bilaga 5. Besvärshänvisning (endast i beslut)

Bilaga 6. Sändlista

Beslut

Lerums kommun förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Lerådalen.

Lerums kommun fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syfte

De främsta syftena med naturreservatet är att:

- bevara ett ur natur- och kultursynpunkt värdefullt odlingslandskap med vacker och tilltalande landskapsbild
- bevara de karaktäristiska geologiska formationerna och de naturliga geologiska, hydrologiska och hydromorfologiska processerna, samt de biologiska värden som är knutna till dessa
- bevara den värdefulla flora och fauna som är knuten till betes- och slåttermarker och öppen jordbruksmark
- bevara goda förutsättningar för ett rikt djur- och växtliv i och utmed Lerån med arter som örving, elritsa, försärla, mindre hackspett och vissa mossor och lavar kopplade till den ånära vegetationen
- skapa och upprätthålla goda förutsättningar för ett naturanpassat och rikt tätortsnära friluftsliv

Syftena tryggas genom att:

- föreskrifter upprättas för att undvika exploatering
- betes- och slåttermarkerna restaureras och hävdas
- trädriddåer och andra värdefulla miljöer längs åns strandzon bevaras och återskapas och grov död ved tillåts finnas kvar
- fria vandringsvägar för fisk bevaras och återskapas, liksom goda lek- och uppväxtområden för fisk samt goda livsmiljöer för övrig vattenanknuten fauna
- naturliga skredprocesser tillåts fortgå
- stigsystem och rastplatser anläggs på ett naturanpassat sätt

Föreskrifter

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Lerums kommun att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen och gäller omedelbart även om de överklagas.

A Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luftledning, mast, stängsel eller hägnad.
4. Anordna upplag.
5. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödsla.
Gödsling med naturligt gödsel får ske på områdena som markerats som åker/vall i skötselplan, dock med 10 m ogödslad skyddszon mot betesmark.
6. Stödutfodra annat än på platser som anvisats av förvaltaren.
7. Borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa, dika, dämna, invalla eller avleda vatten.
8. Avverka, ta ner träd eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
9. Undanröja död ved med en grövre diameter än 10 cm.

Det är utan kommunens tillstånd förbjudet att:

10. Anlägga våtmark

Detta ska ske enligt särskild utredning och lämplighetsbedömning.

Föreskrifterna är inte tänkta att utgöra hinder för pågående markanvändning.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid underhåll eller borttagande av befintliga ledningar.

Åtgärder för befintliga ledningar ska planeras och utföras i samråd med Lerums kommun. Samråd ska ske innan åtgärd.

- Om det är nödvändigt att åtgärder genast utförs för att avvärja uppenbar, omedelbar fara för liv eller hälsa eller för att rädda värdefull egendom som byggnader och anläggningar om dessa är utsatta för akut risk för omfattande skada. Åtgärder ska i första hand utföras utanför naturreservatets gränser och i samråd med Lerums kommun.

B Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Anläggning av parkeringsplatser, vandringsleder, bohål, fågelholkar, informationstavlor, reproduktionsområden för fisk och andra anläggningar såsom papperskorgar och stigar.

Anläggning av reproduktionsområden utförs så att vattenståndet inte nämnvärt påverkas vid höga vattenflöden.

3. Gallring, röjning, slåtter och betesdrift och andra åtgärder enligt skötselplan i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
4. Genomförande av undersökningar som behövs för skötsel och uppföljning av reservatet.

C Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Göra upp eld annat än i av förvaltaren anvisade eldstäder.
2. Tälta på platser som av förvaltaren har pekats ut som olämpliga.
3. Ställa upp husvagn.
4. Rida på andra än av förvaltaren anvisade områden.
5. Framföra motorfordon.
6. Utplantera växter eller djur.
7. Gräva upp växter.
8. Medföra okopplad hund.
9. Skada träd och buskar genom exempelvis brytning av kvistar.
10. Ta död ved.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel,

Föreskrifterna gäller heller inte vid underhåll av befintliga anläggningar (ledningar m m). Åtgärderna ska göras i samråd med Lerums kommun.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t ex följande:

- Allemansrätten
- Regler om körning i terräng finns i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur finns i miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Lag om skydd mot olyckor
- Bestämmelser om vattenverksamhet finns i kapitel 11 miljöbalken.
- Jaktlag

Tillsyn

Sektor samhällsbyggnad, Miljöenheten, svarar för tillsynen av föreskrifterna och dispenser från desamma.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

Förvaltare är Lerums kommun. Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.

Förvaltningen och skötseln bedrivs enligt skötselplan. Skötselplanen revideras vid behov.

Förvaltningen finansieras av förvaltaren.

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Lerådalen
RegDOS ID	1023299
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Lerum
Ungefärlig mittpunkt	129139 – 641304
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	46,5 ha
Förvaltare:	Lerums kommun (Parksektionen)
Naturgeografisk region:	21b: Sydöstra Norges och sydvästra Sveriges

	kuperade barr- och lövskogslandskap; Södra Västergötlands sprickdalslandskap
Vattenförekomst enligt vattendirektivet	Övrigt vatten: RSTID: 64134661291905
Objektkategori:	1a - Strikt naturreservat
IUCN-kategori:	O: Odlingslandskap med ängar och betesmarker

Beskrivning av naturreservatet

Naturvärden

Allmänt

Den aktuella delen av Leråns dalgång är belägen öster om Lerums tätort och väster om Stenkullens samhälle i Lerums kommun. Det är ett karakteristiskt ravinlandskap som utmärks av åns meandrande lopp, betade ravinslänter och uppodlade marker ovanför ravinerna. Odlingslandskapet är ett av få med lång kontinuitet i närheten av Lerums tätort. Närheten till tätorten gör att området lämpar sig ypperligt för ett tätortsnära naturanpassat friluftsliv. Naturvärdena i dalgången är i första hand knutna till områdets betes- och slåttermarker, dess geologi och till själva vattendraget.

En mer utförlig beskrivning av reservatet ges i skötselplanen.

Geologiska värden

Området runt Lerån är ett kuperat landskap med berg och lersediment i sänkor och dalgångar. Dalgången utgör ett värdefullt nip- och ravinlandskap med sina karakteristiska former av låglänt rinnande vatten, mer eller mindre branta slänter och de omgivande högre plåtåerna.

Genom vattnets eroderande verkan har ån skurit sig ner i lersedimenten och efterhand bildat de landskapsformer med ravinbildningar, meanderbågar m m som vi ser idag. Skred inträffar då och då och lämnar efter sig s k skredärr med blottad jord. Dessa landskapsbildande processer är viktiga delar av dalgångens naturvetenskapliga värden.

Botaniska värden

Ett flertal inventeringar av floran i området har utförts. Floran i ravinslänterna är av varierande karaktär. I ohävdade delvis gödselpåverkade delar dominerar trivialare arter.

I vissa avsnitt i ravinen finns en flora som antyder att marken har betats under lång tid och inte är särskilt gödselpåverkad. Här finns ur naturvårdssynpunkt värdefulla arter som bl a svinrot, brudbröd, stor fetknopp, kamäxing, prästkraige, gråfibbla och piggstarr. Ytterligare indikatorarter som noterats är smörboll, orkidén grönvit nattviol, och brudborste. På några ställen är zonen bredare och här

förekommer vissa arter som indikerar mer lundartade förhållanden, exempelvis lundelm och gullpudra.

I vissa delar av betesmarkerna finns inslag av relativt grova ekar som bl a kan ha betydelse för kattuggla och har förutsättningar att hysa en intressant lavflora.

Fågelfaunan

Leråns dalgång har ett mycket rikt fågelliv där områdets variationsrikedom bidrar till att skapa en kombination av många olika miljöer värdefulla för många arter, däribland rödlistade och hotade arter.

Landskapet i dalgången erbjuder mycket goda jaktområden för ett flertal rovfågelarter, såsom tornfalk, sparvhök, bivråk och kattuggla.

Törnskata, törnsångare och buskskvätta förekommer i området, och dessa brukar anses som goda indikatorarter för värdefulla brynmiljöer. Dessutom hörs ibland, även sommartid vid häckningstid, den rödlistade kornknarren i området. Denna hotade fågelart är beroende av det öppna landskapet.

I anslutning till ån trivs vidare ett flertal sångare såsom kärrsångare, gräshoppsångare, näktergal och härmsångare m fl. Här förekommer även arter som mindre hackspett och stjärtmes.

Utmed ån häckar regelbundet den till strömmande vatten knutna arten forsärla. Även strömstare och kungsfiskare har observerats.

Lövskog

Lerån kantas i reservatsområdet till stora delar av klibbal. I vissa partier finns ett ur naturvårdssynpunkt värdefullt inslag av döda träd, lågor och högstubbar. Dessa är av betydelse för bl a den mindre hackspetten samt för vissa moss- och lavararter. På grova träd i mer öppna delar av reservatet finns också naturvårdsintressanta arter, bland annat s k kallade signalarter, vilka indikerar miljöer med höga naturvärden.

Fiskfaunan

Fiskfaunan i Lerån är intressant. I åns nedersta delar, närmast Sävåån och utanför reservatet, finns vissa möjligheter för laxungar att vandra upp för födosök. I första hand är dock Lerån ett vatten som bör kunna utveckla ett rikt öringbestånd. Förutom öring och lax, har även stensimpa, elritsa, bäcknejonöga, mört, stäm och lake fångats vid elfisken i åns nedersta del.

Bottenfaunan

Lerån är måttligt artrik när det gäller bottenfauna. Surhetsindexet MISA indikerade nära neutrala förhållanden. Förekomsten av flera känsliga arter visade att det inte förelåg någon negativ påverkan av näringsämnen/organiskt material. De ovanliga bäcksländorna *Capnia bifrons* samt *Nemurella pictetii* påträffades. Förekomsten av de bägge arterna visar på förhöjda naturvärden i Lerån. Då dessa båda bäcksländor kan betraktas som relativt vanliga i regionen bedöms dock de

båda lokalernas naturvärden med avseende på bottenfauna inte som höga. Bottenfaunan vid de undersökta lokalerna i Lerån bedömdes ha hög ekologisk status med avseende på påverkan. Dessa provresultat står dock i konflikt med provtagningar av fosfor och kväve som gjorts i Lerån under samma tidsperiod.

Friluftsliv

Området ligger som en grön kil mellan Stenkullen och Lerums samhällen och hyser goda förutsättningar för ett rikt friluftsliv med vandringar, fågelskådning och picknick. Området nyttjas idag främst av närboende för promenader och av en något större krets för naturstudier och fågelskådning. Området har i kommunens naturvårdsprogram fått klass 2 för sina friluftsvärden.

I området finns relativt igenvuxna stigar. Upprustning, nyanläggning och underhåll av stigar och leder skulle underlätta det tätortsnära friluftslivet. Möjligheter finns också att använda området för friluftsliv med pedagogiska inslag.

Kulturhistoriska värden

Markerna kring Kullgården, som ligger väster om Lerån, ingår i Lerums kommuns bevarandeprogram för kulturmiljöer. Kullgårdens by har välbevarade gårdar och bygata och ger en föreställning om byarnas form före skiftesreformerna på 1800-talet.

Leråns dalgång har en lång agrarhistorisk kontinuitet. Dalgången hyser många odlingsspår och betade sluttningar ner mot ån. I Leråns tillopp fanns det under 1700-talet vattenkvarnar t ex på Kullegården, Långared och det närbelägna Wåthult.

Fornlämningar av järnålderskaraktär har hittats på ett flertal ställen, främst på impediment i dalgången. Merparten av lämningarna är fyndplatser för enstaka föremål, men på höjderna i kringområdet finns också gravar i form av rösen eller stensättningar.

Mark- och vattenanvändning

Området utgör en kil av ett odlingslandskap i ett annars relativt exploaterat område. Framförallt har den nya vägen Hede gärde väster om Stenkullens samhälle inneburit en exploatering som inverkat på dalgångens naturvärden. I väster och öster finns stora bostadsområden. I söder går Alingsåsvägen och västra stambanan. Längre norrut kantas dalgången främst av enstaka hus och bondgårdar. Genom ravinområdet går en mindre kraftledning och inom reservatet och i närområdet har kommunen vatten- och spillvattenledningar.

Enstaka nya hus har byggts på senare tid. En sådan utveckling riskerar att inverka negativt på naturvärdena och också riskera att behov av sk erosionsskydd eller andra stabilitetsåtgärder i eller invid åravinerna uppstår.

Planeringsunderlag

Översiktsplan 2008

I kommunens översiktsplan anges bl a att för många människor i Lerum är tillgången till naturupplevelser en av hörnstenarna i livet. Natur, friluftsliv och fritidsaktiviteter ger livskvalitet. Det anges också att åker, äng och betesmark bör bibehållas och hållas öppna och i drift med undantag för de arealer som redovisas för utökning av tätortsbebyggelsen. Det är av särskild betydelse att jordbruket bibehålls bl a i Leråns dalgång. Dalgången är sedan länge utpekad som ett ekologiskt känsligt område.

Översiktsplanens mål om ökad fysisk aktivitet innebär att samhället ska utformas så att det ger förutsättningar för ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen. Bildandet av naturreservat bidrar till att uppnå detta mål.

Riksintressen och andra allmänna intressen

Lerån mynnar i Sävån som är av riksintresse för naturvården. Delar av ån ingår också i Natura 2000-nätverket. De främsta värdena är det naturligt framrinnande vattendraget med omgivande ädellövskogar, delvis av hagmarkskaraktär, och sumpskogar som tidvis översvämmas. Att bevara ån med omgivning som en sammanhörande helhet av ekologiska strukturer är därmed viktigt, liksom att bevara de särskilt skyddsvärda skogliga värdena. Utpekade arter i Natura 2000-området är lax och stensimpa. Sävålxaxen är genetiskt mycket värdefull. Andra värdefulla arter i området är kungsfiskare, strömstare, forsärla och öring.

Ravinlandskapet längs Lerån är klassat som ekologiskt särskilt känsligt område enligt 3 kap 3 § miljöbalken. Sådana områden skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Klassningen är gjord på grund av känsligheten för: reglering av hydrologi; försämrade eller upphörd hävd; förändrad markanvändning genom bebyggelse etc; strukturrationalisering av jordbruksmark; påverkan genom utsläpp närsalter och syretärande ämnen.

Jordbruk är av nationellt intresse enligt 3 kap 4 § miljöbalken. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Naturvårdsprogram och tidigare dokumenterade naturvärden

Naturvärdena och rekreationsvärdena i dalgången har länge varit kända. I "Natur i Älvsborgs län" från 1976 pekas Leråns dalgång med Kullgården ut som ett värdefullt område (klass 2). Värdena anges vara både geologiska, biologiska och kulturella, landskapliga och sociala. I rapporten rekommenderas att området skyddas som naturvårdsområde.

I remissversionen av program för skydd av tätortsnära naturområden (2003) fanns Leråns dalgång med som ett av de områden som föreslogs för skydd. Detta togs senare bort på grund av att kommunen avstyrkte ett flertal områden i väntan på

kommunens översiktliga planering. Motiven för att skydda Leråns dalgång var i förslaget det stora och vackra beteslandskapet, den delvis välutvecklade betesfloran, rik lövskogsflora och fågelliv, delvis ålderdomligt kulturlandskap, närströvsområde med god kvalitet och stark identitet för Stenkullen och Lerum.

Södra delen av reservatsområdet ingår i länsstyrelsens lövskogsinventering från 1984-85, men är inte närmare beskrivet. Området har fått klass 3 i inventeringen. Dalgången är också utpekad i Ängs- och betesinventeringen från 2005 (databasen TUVÅ). I den tidigare Ängs- och hagmarksinventeringen från 1996 fick området klass 2.

Inrättande av ett reservat stämmer väl överens med naturvårdsprogrammets mål och är en fastslagen åtgärd i programmet. Två områden som är utpekade i naturvårdsprogrammet berörs av reservatet: Leråns dalgång och Leråns odlingslandskap. Båda områdena har placerats i klass 2 (av 1-3 där 1 är högst), både för sina vetenskapliga naturvärden och för sina friluftsvärden.

Vattenöversikt

I vattenöversikt för kommunen har Leråns status bedömts som dålig. Påverkan förekommer främst i form av övergödning. Utöver övergödningsproblematiken finns även problem i form av miljögifter och mekanisk påverkan.

Kulturmiljöprogram

Markerna kring Kullgårdens by ner mot Lerån ingår i Lerums kommuns bevarandeprogram för kulturmiljöer.

Områdesskydd

Inga skyddsbestämmelser finns i anslutning till Lerån.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå några av de av riksdagen antagna miljömålen, bland annat "Ett rikt odlingslandskap", "Myllrande våtmarker" och "Levande sjöar och vattendrag" och "God bebyggd miljö".

Västra Götaland ska år 2010 minst 70 000 ha ängs- och betesmark bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Arealen hävdad ängsmark ska utökas till minst 750 ha och arealen hävdad betesmark av de mest hotade typerna till minst 2 500 ha. Kommunen har ställt sig bakom detta regionala mål.

Flera av kommunens lokala miljömål berörs av reservatsbildningen.

Reservatet bidrar till det lokala målet att alla boende ska inom gångavstånd ha tillgång till natur med goda rekreationsmöjligheter och att tillgänglighet till friluftsliv för rörelsehindrade förbättras. Totalt säkerställs ca 46,5 ha av ett viktigt tätortsnära rekreativsområde.

Reservatet bidrar också till de lokala målen för odlingslandskapet. Dessa mål innebär: att karaktäristiska odlingslandskap bevaras och/eller restaureras, såsom öppet ravinbeteslandskap, ädellövskog, betad strandäng, småbruk i skogsbygd

och utmarkshed; och att arealen välhävdade ängs- och hagmarker ej ska minska till år 2015 jämfört med 2004.

När det gäller myllrande våtmarker ska kommunen identifiera lämpliga anläggningsplatser för våtmarker och anlägga minst en våtmark i Leråns dalgång.

För miljömålet Levande sjöar och vattendrag anges att god ekologisk status ska uppnås i kommunens sjöar och vattendrag. Genom reservatsbildningen bidrar kommunen till nationellt delmål 1 (åtgärdsprogram för värdefulla sjöar och vattendrag) genom att säkerställa ca 0,8 ha värdefullt vattendrag. Restaureringen bidrar till nationellt delmål 2 (restaurering av vattendrag) genom att värdet höjs och att 150 m² restaureras till goda lek- och uppväxtområden för öring.

Detaljplaner

Närliggande detaljplaner finns framförallt i Stenkullen i öster och i det s k ”Höjdenområdet” i väster.

Ärendets handläggning

I samband med Lerums kommuns planering av förbifart Stenkullen i slutet på 1990-talet påbörjades en diskussion om bildande av naturreservat i en stor del av det kvarvarande åravinsystemet utmed Lerån. Detta delvis som en kompensation för det intrång som förbifarten skulle medföra.

Länsstyrelsen yttrade sig 2001 i ärendet om arbetsplanen för ny förbifart att det framtagna vägförslaget är genomförbart, men att det också innebar negativ påverkan på bl a naturvärden av regionalt intresse i Leråns dalgång. Länsstyrelsen framhöll vikten av att få en helhetssyn i dalgången och det är angeläget att säkerställa hävden i hela dalgången. Kommunfullmäktige beslutade år 2000 (§78/00) att bildande av ett kommunalt naturreservat i Leråns dalgång skulle utredas vidare.

En utredning om naturvärdena i dalgången och förutsättningar för naturreservatsbildning genomfördes 2001. Ett preliminärt förslag till avgränsning togs fram 2001 efter genomförd utredning. Lerums kommun äger huvuddelen av marken i utredningsområdet.

Efter att förbifarten färdigbyggts år 2007 påbörjades arbetet med reservatet. En kompletterande översiktlig inventering av naturvärden genomfördes 2008.

Information och kontakter med markägare och sakägare

Kontakter med berörda markägare, sakägare, organisationer m fl har tagits under arbetets gång, per telefon och genom möten. Informationsmöte hölls den 13 januari 2009 och uppföljande enskilda möten har hållits under 2010 och 2011.

Kunskaper angående naturvärden och möjligt skötselupplägg har inhämtats från Lerums Naturskyddsförening vid ett flertal tillfällen under arbetets gång.

Föreläggande om att inkomma med synpunkter

Kommunstyrelsen beslutade den 2 februari 2011 (§ 43/11) att sända ut förslaget för samråd. I samband med samrådet förelades markägare och innehavare av särskild rätt att inkomma med yttrande. Samrådsperioden pågick mellan 19:e maj och 20:e juni 2011.

Lerums kommuns behandling av inkomna synpunkter

Den absoluta majoriteten av inkomna yttranden är positiva till att naturreservat i Leråns dalgång bildas.

Många yttranden tar upp avgränsning, angöring och parkering, stigsystem och broar, betesdjuren, information i handlingar och på skyltar samt bullerproblematik. En del av dessa har att göra med att åtgärder redan påbörjats i det tänkta reservatet. Det gäller t ex beteshagar, stigsystem och angöringsmöjligheter. Det betyder att en del synpunkter har tappat i aktualitet eftersom praktiskt arbete utfördes under och efter samrådstiden.

Justeringar har gjorts av reservatsgränsen så att vissa delar utgått, men också så att andra områden tillkommit. Föreskrifterna har ändrats på någon punkt. Berörda sakägare och arrendatorer har getts tillfälle att ge synpunkter på ändringarna. Inga synpunkter framfördes. Inkomna synpunkter och dess behandling redovisas utförligt i den samrådsredogörelse som bifogas beslutet.

Skälen för beslutet

Leråns dalgång hyser höga naturvärden och friluftsvärden. Syftet med naturreservatet är i första hand att bevara odlingslandskapet med dess tilltalande landskapsbild, de naturliga geologiska processerna och den värdefulla floran och faunan samt att förstärka förutsättningarna för ett rikt tätortsnära friluftsliv.

Föreskrifterna förhindrar exploatering och ett ovarsamt friluftsliv. Området är av så stort värde för friluftslivet och naturvärden att det behöver skyddas från utbyggnader och anläggningar.

Stora delar av området är idag under igenväxning. För att naturvärdena i Leråns dalgång skall kunna utvecklas och säkerställas krävs en naturvårdsanpassad och genomtänkt restaurering med efterföljande löpande betesdrift. Detta ställer krav på förvaltning med resurser och befogenheter vilket kan tillgodoses genom tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om reservatsförvaltning. Genomförande av skötselplanen säkerställer en god hävd som bedöms leda till att de höga botaniska och landskapliga värdena återskapas och bevaras.

De landskapliga värden som återskapas och upprätthålls ger goda förutsättningar för rika naturupplevelser. Förutsättningarna för ett tätortsnära friluftsliv mellan Lerum och Stenkullens tätorter förbättras genom anläggning och restaurering av vandringsleder, rastplatser och skyltning. Detta kan i sin tur bidra till att främja folkhälsan och till att öka allmänhetens kunskap om områdets naturvärden.

Bildandet av reservatet bidrar till att flera av de nationella, regionala och lokala miljömålen kan uppfyllas enligt ovan.

Lerums kommun bedömer att naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 kap miljöbalken och kommunens översiktsplan.

Reservatet är delvis omgärdat av exploaterade områden. Undantag från markägarföreskrifterna har därför fastställts om det är nödvändigt att åtgärder genast utförs för att avvärja uppenbar, omedelbar fara för liv eller hälsa eller för att rädda värdefull egendom (byggnader och anläggningar) som är utsatt för akut risk för omfattande skada. Åtgärderna skall i första hand utföras utanför naturreservatets gränser och i samråd med Lerums kommun.

Naturvärdena är koncentrerade till själva ravinområdet som omfattas av reservatsbestämmelser enligt föreslagen gränsdragning, men det är angeläget med en "buffertzon" för att värdena skall bevaras på lång sikt. Detta då en mot reservatsgränsen närmande bebyggelse riskerar att inverka negativt på naturvärdena och också riskera att behov av s k erosionsskydd i åravinen uppstår eller ökar. För att styra markanvändningen också i reservatets angränsande områden kan en diskussion om särskilda områdesbestämmelser eller annan reglering föras. För att styra hävd och annan skötsel utanför reservatet kan naturvårdsavtal eller andra instrument övervägas. I framtiden kan också en eventuell utökning av reservatet vara lämplig.

Gränsdragningen har bearbetats under arbetet med reservatet. Faktorer som vägt in är förekomster av värdefull flora, behov av skötsel och föreskrifter, markägares synpunkter samt praktiska avgränsningar som fastighetsgränser och planerad ridväg m.m. Kommunen äger huvuddelen av marken inom den nu föreslagna gränsen.

Intresseprövning

Reservatet kommer i första hand att omfatta kommunägd mark. Privata markägarintressen berörs därför i begränsad omfattning. Trots att det hade varit av allmänt intresse, både från naturvärdes- och friluftslivssynpunkt, att reservatet hade haft en större geografisk utbredning, har gränsen justerats för att tillgodose privata markägares synpunkter. Reservatsbildningen kan därför ses som en första etapp, där senare utvidgning får diskuteras i framtiden. För att säkra hävden av marken kan kommunen komma att teckna avtal med markägare eller säkra detta på annat sätt. Kommunen ser också behovet av att reservatet får en buffertzon där bebyggelse inte tillåts komma så nära att värdena i reservatet äventyras.

Lerums kommun bedömer att området värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa eller förebygga skador på geologiska värden, vattendrag, växt- och djurliv samt landskapsbild. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Lerums kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Lerums kommun medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Lerums kommun helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Tillstånd från kommunen krävs enligt föreskrift A 9 ovan.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen. Den som har rätt att överklaga ska göra det inom tre veckor från den dag vederbörande får del av beslutet, se bilaga 5.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i Lerums tidning och i Göteborgsposten.

Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i tidningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft tre veckor efter det att annons med kungörelse varit införd i ortstidning. Föreskrifter enligt denna paragraf gäller oavsett om beslutet överklagas.
